

رونق تولید و توسعه بخش کشاورزی

وابسته

به افزایش بهره‌وری است

تهیه و تدوین:

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمانشاه

تیرماه ۱۳۹۸

قرآن کریم سوره بقره آیه ۲۶۹:

(يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ

إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ)

«خداوند فیض حکمت و دانش را به هر که خواهد عطا کند و هر که را

به حکمت و دانش رساند درباره او مرحمت بسیار فرموده و این

حقیقت را جزء خردمندان عالم متذکر نشوند»

سیاست های اقتصادی:

به معنی به کاربردن مطلوب ترین تدابیر جهت به حداقل رساندن تضادها و پیدا کردن کوتاه ترین و سریع ترین راه برای رسیدن به اهداف می باشد. مرکز ثقل اهداف در ارتباط با نظام تولیدی جهت دادن مجموعه هماهنگ از سیاست های کشاورزی به طرف اولویت ها می تواند توسعه بخش کشاورزی را به همراه داشته باشد. مرکز ثقل اهداف کشاورزی را باید «افزایش تولیدات استراتژیک قرار بدهیم»

۱- اهداف بخش کشاورزی

الف- تأمین غذا و امنیت غذایی (مایحتاج عمومی مردم)

ب- ایجاد درآمد، رفاه و اشتغال

ج- حفظ و پایداری منابع تولید

۲- دست آوردهای اهداف کشاورزی

۲-۱- افزایش تولید

۲-۲- بالا بردن درآمد گروه های مختلف کشاورزی

۲-۳- کم کردن عدم تعادل درآمد گروه های اجتماعی در روستاها و شهرها

۲-۴- کاستن عدم تعادل بین گروه ها مختلف در روستاها

۲-۵- اشتغال در بخش کشاورزی

۲-۶- خودکفایی بخش کشاورزی

۲-۷- جلوگیری از مهاجرت روستائیان به شهرها

۲-۸- عرضه مواد خام برای کارخانجات مواد غذایی و غیر غذایی

۲-۹- چارچوب توسعه اقتصادی مناطق روستایی

۲-۱۰- تولید محصولات غذایی جدید

۲-۱۱- ایجاد ارزش افزوده

۱۲-۲- ارزش آوری و صادرات

۱۳-۲- کاهش واردات

۱۴-۲- تبدیل و تکامل کشاورزی سنتی غیر بهره ور به مرحله اقتصادی و مواد غذایی مدرن

۳- عوامل تولید در بخش کشاورزی (روش کلاسیک)

۱-۳- زمین

۲-۳- آب

۳-۳- نیروی انسانی

۴-۳- سرمایه

۵-۳- مدیریت

ثروت هر کشوری شامل سرمایه های طبیعی و تولیدی و سرمایه های اجتماعی و انسانی است. ارزش و نقش سرمایه های اجتماعی و انسانی بیش از ۸۰ درصد ثروت هر کشوری است.

✓ آب و زمین تقریباً ثابت هستند اما می شود بهره وری آنها را افزایش داد.

✓ از نظر نیروی انسانی ۲ مشکل عمده وجود دارد. اول اینکه نیروی ماهر برای عرضه کم است. دوم نیروی غیرماهر برای عرضه زیاد است.

✓ سرمایه عامل مهم تولیدی و یکی از موانع عمده تولید و بهره وری در بخش کشاورزی ایران است.

✓ مدیریت که تنظیم و ایجاد تعادل در بین قسمت های مختلف فعالیت های تولیدی را به عهده دارد از بزرگترین مشکلات و موانع بخش کشاورزی است.

۴- منابع (منبع) چیست و کدامند؟

همه جا و همیشه بحث و صحبت از منابع و استفاده درست آن است. حال بینم خود منبع چیست و چه مشخصاتی دارد. «منبع» چیزی است که مفید واقع شود. یک منبع در تمام تغییرات مهبیایی خویش تاثیر مثبت نخواهد داشت. زیادی یا کمبود یک منبع مطلوب نیست بلکه «حد اعتدال» میزان ارزش واقعی منبع را نشان می دهد. مثلاً آب یک

ماده و منبع بسیار با ارزشی است اما زیادی آن ایجاد سیل و ضرر و کمبود آن موجب خشکی و قحطی می شود ولی حد مطلوب آن مورد نیاز و اپتیمم است.

«یک منبع عبارت است از هر چیز مورد نیاز فرد، موجود زنده، جمعیت، جامعه یا نظام بوم شناختی است که با افزایش فراوانی خویش تا یک سطح مطلوب یا کافی، افزایش میزان تبدیل انرژی را اجازه می دهد».

میزان سطح مطلوب در واقع مترادف و منظور نظر ما در بحث و عنوان بهره وری است.

منابع تولید از دیدگاه سیستمی و پایداری و اکولوژیکی که در واقع ثروت های طبیعی و تولیدی هر جامعه ای است عبارت اند از:

۴-۱- ماده (مواد) MATERIALS

۴-۲- انرژی ENERGY

۴-۳- فضا(مکان) SPACE

۴-۴- زمان TIME

۴-۵- تنوع DIVERSITY

این ۵ متغیر اصلی به هم مرتبط بوده و کنش متقابل دارند. نگرش درست درک عمیقی از چگونگی عمل پدیده های پیچیده و همچنین اهمیت فرآیند جزء در فرآیند کل می انجامد.

از دیدگاه سیستم نگرانه قوی چگونگی اثر هر قسمت از سیستم را بر سایر قسمت ها باید بخاطر داشته باشیم. سه

هدف عمده کشاورزی(در اکثر سیستم های کشاورزی و مدیریت شده) یعنی **تولید و درآمد و پایداری** زمانی حاصل می شود که اثرات متقابل این منابع را به خوبی درک کنیم.

نکته قابل توجه اینکه ۵ عامل تولید(اشاره شده) در بخش کشاورزی(زمین، آب، سرمایه، نیروی انسانی و مدیریت)

در این سیستم و دیدگاه فقط در بند اول(مواد) جای دارند. و مشکل اصلی از اینجا ناشی می شود که سایر منابع را مدنظر نداریم و نهایتاً بهره وری حاصل نمی شود.

۵- بهره‌وری (productivity)

بهره‌وری یا سودآوری مفید و مطلوب و مقبول و تعریف آن:

« نگرش و رفتاری مناسب برای استفاده بهینه و مطلوب از مجموعه قابلیت‌ها، توانایی‌ها، فرصت‌ها، سرمایه‌ها، منابع

و نیروها که همراه با فعالیت‌های فردی و جمعی است و به سود افراد و اجتماع خواهد بود.»

کلیدواژه‌های بهره‌وری: رفتار مناسب، استفاده مطلوب، قابلیت‌ها، توانایی‌ها، فرصت‌ها، سرمایه‌ها، منابع، نیروها،

فعالیت‌های فردی و اجتماعی، فرد و اجتماع

نتیجه بهره‌وری در کشاورزی بدست آوردن حداکثر عملکرد اقتصادی (MEY) یا (maximum economic

yield) تولید قابل وصول در کلیه محصولات زراعی، باغی و دامی است.

« بهره‌وری به کارشناسان و کشاورزان و مدیران و مسئولین ماهر و با مهارت نیازمند است»

« ماهر کسی است که کار کرده باشد، سواد داشته باشد، دارای تجربه کافی باشد»

۶- در کشاورزی ۴ نوع تولید یا عملکرد داریم

۶-۱- تولید ژنتیکی یا تولید مطلق (ABSOLUTE YIELD)

این ماکزیمم تولیدی است که در ذات یک بذر یا نهال و یا یک حیوان نهفته و پتانسیل آن را نشان می‌دهد. اما عملاً

در محیط بیرون و در عرصه عمل به هیچ وجه حاصل و عاید نمی‌گردد.

۶-۲- تولید قابل وصول (ATTAINABLE YIELD)

حداکثر عملکردی است که توسط تولید کنندگان برتر از هر محصولی بدست می‌آید.

۶-۳- بهای تولید یا هزینه زیست محیطی تولید (AFFORDABLE YIELD)

یعنی به ازای یک واحد تولید چقدر برای محیط زیست هزینه دارد (هزینه زیست محیطی)

۶-۴- تولید واقعی (ACTUAL YIELD)

یعنی عملکرد متوسط هر محصولی در هر منطقه ای

نکته قابل توجه اینکه هر نوع محصولی در کشاورزی این ۴ مقدار تولید را دارند. با ذکر مثالی این مطلب روشن می شود.

۷- مثال برای نشان دادن ۴ نوع عملکرد در محصولات کشاورزی

فرض کنیم ذرت دانه ای رقم A موضوع مثال و بحث باشد

۷-۱- تولید ژنتیکی (پتانسیل تولید): ۲۵ تن در هکتار که در شرایط کاملاً ایده آل و آزمایشگاهی و تحت کنترل به دست می آید. این تولید در محیط باز و مزارع دست یافتنی نیست.

۷-۲- تولید قابل وصول یا دست یافتنی: در شرایط، زارعین و البته توسط کشاورزان پیشرو و دارای امکانات خوب حاصل می شود، ۱۹ تن در هکتار

۷-۳- تولید زیست محیطی (یا بهای تولید): به ازای هر واحد تولید چه مقدار آب، خاک، کود، سم، انرژی، مکانیزاسیون... صرف شده است و بطور کلی چقدر برای طبیعت و محیط زیست هزینه در بردارد. که البته این بهای تولید در تولید قابل وصول و متوسط عملکرد (۴ و ۲) میزانش متفاوت است.

۷-۴- تولید یا عملکرد متوسط همین رقم A در یک منطقه و در سطح وسیع و توسط بسیاری از کشاورزان مثلاً حدود ۸ تن در هکتار است.

به عبارتی متوسط تولید ذرت در منطقه موصوف نسبت به مطلق $۸/۲۵ (۰.۳۲\%)$ و نسبت به عملکرد قابل وصول $۸/۱۹ (۰.۴۲\%)$ است.

هدف و نتیجه بهره وری ارتقای عملکردهای متوسط هر منطقه به سطح ۸۰ درصد عملکردهای دست یافتنی در آن منطقه می باشد تن در هکتار $۱۵/۲ = ۸/۱۰۰ * ۱۹$

۸- چرا هدف بهره وری دستیابی به ۸۰ درصد عملکردهای دست یافتنی است

گفته شد که اهداف کشاورزی شامل تأمین غذا و رفاه و حفظ منابع تولیدی است. بنابراین در برنامه ریزی های نیت باید بر این باشد که با فشار کمتری به منابع و مصرف بهینه از نهاده ها و با چشم پوشی از ۲۰ درصد محصول بیشتر به

تولید آرمانی و ایده آل و دقیق و منطقی و مطلوب و اقتصادی توأم با بهره وری البته با حفظ کمی و کیفی منابع دست پیدا کنیم.

برای تولید ۱۹ تن ذرت دانه ای در هکتار به آب، کود، سم، انرژی و سایر نهاده های بیشتری نیاز است و فشار بر آب و خاک و انرژی به حداکثر می رسد تا بتوانیم حداکثر تولید قابل وصول را داشته باشیم. اما در بهره وری بدست آوردن تولید به هر قیمتی نیست. به همین دلیل هدف را ۸۰ درصد عملکردهای بالا قرار می دهند و رسیدن به ۱۴ تا ۱۵ تن عملکرد ضمن افزایش عملکرد و ایجاد درآمد فشار کمتری به منابع وارد می شود و طبق قانون بازده نزولی مصرف نهاده ها به نصف کاهش می یابد و از نظر زیست محیطی پاسخگوی طبیعت و نسل های آینده خواهیم بود.

نکته قابل توجه اینکه عملکرد قابل وصول و متوسط هر محصولی در مناطق مختلف کشور و استان ها و شهرستان ها و حتی داخل یک روستا متفاوت است و در محاسبات می بایست مبنای ظرفیت و استعداد آن منطقه سنجیده و ارزیابی گردد.

۹- پتانسیل تولید محصولات کشاورزی ایران چه مقدار است:

۹-۱- خاک: بدون محدودیت، ۲۰ میلیون هکتار فعلا زیر کشت و کار و تا ۵۰ میلیون هکتار قابلیت کشت دارد (اگر آب باشد)

۹-۲- آب: کل نزولات سالیانه متوسط در بلند مدت ۴۲۰ میلیارد متر مکعب، آب آبیاری و آب باران (نزولات) برای ۲۰ میلیون هکتار بیش از ۹۰ میلیارد متر مکعب سالیانه

۹-۳- منابع ملی (طبیعی) مراتع حدود ۵۰ میلیون هکتار

۹-۴- تنوع اقلیمی: بهترین نقطه جهان جهت تولید محصولات کشاورزی است. ۱۱ اقلیم کشاورزی دارد.

۹-۵- انرژی: خورشیدی و فسیلی سرآمد جهان و ایران گلخانه طبیعی است.

۹-۶- تنوع زیستی: به موازات تنوع اقلیمی دارای فون و فلور بسیار غنی و کلیه محصولات کشاورزی دنیا در ایران نیز قابل تولید می باشد.

۹-۷- موقعیت جغرافیایی: ممتاز و ویژه است.

۸-۹- عملکرد مطلوب تولیدکنندگان برتر محصولات کشاورزی (زراعی، باغی، دامی) بیش از ۳ تا ۱۰ برابر عملکرد متوسط همان محصولات است.

محصول	عملکرد مطلوب	عملکرد متوسط	ظرفیت
زعفران	۳۰ کیلوگرم در هکتار	۳	۱۰ برابر
چغندر قند	۱۵۰ تن در هکتار	۴۵	۳/۵
گوجه فرنگی	۱۸۰ تن در هکتار	۴۰	۴/۵
گندم دیم	۴۰۰۰ کیلوگرم در هکتار	۱۰۰۰	۴
گندم آبی	۱۴ تن در هکتار	۴	۳/۲
سیب زمینی	۱۲۰ تن در هکتار	۴۰	۳
سیب درختی	۱۶۰ تن در هکتار	۳۰	۵/۲
پسته	۱۰ تن در هکتار	۰/۵	۲۰
شیر گاو اصیل	۵۰ تیر هر راس	۲۸	۱/۸
گوشت گوسفند	۶۰ کیلوگرم هر راس	۲۰	۳
گوشت مرغ هر متر مربع	۲۸۰ کیلوگرم در سال	۸۰	۳/۵
عسل هر کندو	۶۰ کیلوگرم	۱۰	۶
برنج	۸ تن در هکتار	۲/۵	۳/۲
ماهی گرمابی	۲۰ تن در هکتار	۴	۵
گلخانه سبزی و صیفی	۸۰۰ تن در هکتار	۲۵۰	۳/۲
ذرت علوفه ای	۱۵۰ تن در هکتار	۵۰	۳

۱۰- مشکل تولید و کشاورزی کشور چیست؟ و چرا کشاورزی اقتصادی نیست؟

ثروت هر کشوری شامل سرمایه های طبیعی و تولیدی و سرمایه های اجتماعی و انسانی است و سرمایه های اجتماعی سهم ۸۰ درصد را بخود اختصاص می دهد.

به عبارتی کشاورزی هر کشوری تحت تأثیر عوامل طبیعی و انسانی است و در واقع ۲ نوع مدیریت داریم.

۱- مدیریت طبیعی

۲- مدیریت انسانی

در بحث مدیریت طبیعی و منابع و پتانسیل کشور به خوبی گفتیم که چه امکاناتی داریم و از این لحاظ در دنیا اگر نه بی نظیر ولی کم نظیر هستیم. پتانسیل طبیعی کشور برای فعالیت های کشاورزی چندین برابر برداشت ها و درآمدها و اشتغال زائی فعلی است و به کفایت می تواند رفاه و امنیت غذایی و قضایی را فراهم کند.

اما مشکل اصلی مدیریت انسانی (عامل انسانی) است که نه تنها بهره وری ندارد بلکه مانع فعالیت های طبیعی طبیعت هم شده است و آن را از حیز انتفاع ساقط کرده و دقیقاً انسان عامل اصلی توسعه خود عامل اصلی مانع بهره وری و تولید گردیده است. در حالی که نقش انسان می بایست شامل ۸۰ درصد تولید و درآمد و اشتغال و حافظ منابع باشد به این روز افتاده است. متأسفانه این عامل اصلی را فراموش کرده ایم و فشار به منابع وارد می کنیم.

موضوع بسیار مهم در بهره وری، اثرات تکمیلی و تلفیقی و هم افزایی حلقه های زنجیره تولید می باشد. اگر همه این حلقه های موثر درگیر و موثر و مثبت و در جهت هم باشند دیگر $2+2=4$ نیست بلکه خیلی بیشتر از این مقدار خواهد بود و حتی می گویند باید به ۸ هم برسد. چون همه کسان و همه چیز و همه عوامل به همدیگر کمک می کنند که مثل بهشت به اعلی علینی می رسند. اما برعکس هم صادق است. یعنی اگر اعضای تشکیل دهنده تولید در جهت هم و با همدیگر نباشند و اثرات خویش خنثی و یکدیگر را تخریب نمایند دیگر منابع یعنی ماده و انرژی و زمان، مکان و تنوع تنیده نمی شوند بلکه کلاف سردرگم می گردند و بهره وری کاهش می یابد و به تدریج منفی وزینبار می گردد و اتفاقاً اثرات منفی عوامل موثر در تولید نسبت به همدیگر آنها را به اسفل

السافلین سوق می دهد . به عبارتی $2-2=0$ نیست بلکه $2-2=-8$ نزول و سقوط می کند. به همین دلیل است که نه تنها از سهم ۸۰ درصد عامل موثر انسانی در بهره وری و تولید و مدیریت استفاده نمی کنیم بلکه همان سهم ۲۰٪ طبیعت را نیز لطمه می زنیم.

۱۱- موانع و مشکلات کشاورزی از ابعاد مدیریت انسانی

الف- موانع علمی و فنی

ب- موانع اجتماعی، سیاستگذاری، فرهنگی، قانونی، تاریخی و اقتصادی

شکی نیست که کشاورزی کشور علمی و دقیق نیست و بسیار غیرفنی و سنتی انجام می گیرد اما این موانع علمی و فنی شامل ۱۰ تا ۲۰ درصد مشکلات را دربر میگیرد. لذا گلوگاه اصلی کشاورزی همان موانع اجتماعی و فرهنگی است که نمی گذارد علم و دانش در تولید به کار گرفته شود.

موانع اجتماعی شامل:

- توسعه نیافتگی
- ضعف آگاهی مولدین
- سنتی بودن کشاورزی
- عدم بهره وری
- مسائل ارضی و مالکیت ها و نظام های بهره برداری
- اقتصاد نفتی و غیر تولیدی
- منفعت سوداگری و سایر مشاغل غیر تولیدی
- توزیع ناعادلانه ثروت و یارانه ها
- امتیازات زندگی شهری نسبت به روستاها
- مشکلات و ضوابط دست و پاگیر اداری و ناهماهنگی ها

- سهولت واردات
- تسهیلات غیرمنطقی
- ضایعات بالا
- نابسامانی بازار
- فقدان پشتوانه سیاسی و حمایتی تولیدکنندگان
- امنیت تولید(امنیت قضایی) و سرمایه گذاری
- فقدان استراتژی و هدف و برنامه ریزی
- مهاجرت از روستاها به شهرها
- پاسخگو نبودن تولید کنندگان و مسئولین در قبال منابع تولیدی و...

۱۲- چرا افزایش بهره وری

رونق تولید و توسعه کشاورزی به عوامل زیادی وابسته است. اما در این شرایط مهمترین و پایدارترین مساعدت به کشاورزی افزایش تولید و درآمد و اشتغال و کاهش هزینه هاست که در درون تک تک محصولات و در تمامی مناطق نهفته است.

فرض کنیم به یک کشاورز نخود کارديم در غرب کشور از طریق دولت کمک شود.

۱۲-۱- به این کشاورز کود و سم مجانی و یا یارانه دار بدهیم. مثلاً یک کیسه کود شیمیایی و یک لیتر سم شیمیایی و مجموع یارانه و کمک هایی به ایشان می شود. ۱۰۰/۰۰۰ تومان، اما تولیدش سنتی و غیر فنی و حدود ۵۰۰ کیلوگرم در هکتار باشد. ارزش این مقدار تولید ۲/۵ میلیون تومان به نرخ روز و هزینه آن از صفر تا صد حدود ۱/۸۰۰/۰۰۰ تومان و در نتیجه حدود ۷۰۰/۰۰۰ تومان سود خالص از هر هکتار عایدش می شود. البته ناگفته نماند برای پرداخت این ۱۰۰/۰۰۰ تومان تا زمانی که به دست کشاورز برسد از طریق سیستم اداری و روند کاری موجود حتماً و حداقل بیش از ۲۰۰/۰۰۰ تومان برای دولت و ملت هزینه خواهد داشت.

۲-۱۲- برعکس موضوع فوق الذکر به جای سم و کود مجانی به کشاورز، آن را از طریق آموزش و انتقال یافته های تحقیقاتی و عملیات مدیریتی بهره وری و اصول به زراعی و به نژادی را در اختیارش بگذاریم که تولیدش از ۵۰۰ کیلوگرم به ۲۰۰۰ کیلوگرم افزایش پیدا کند. در آمدش از ۲/۵ میلیون تومان به ۱۰ میلیون تومان میرسد. کل هزینه ش حدود ۲ میلیون تومان می شود. سود خالص این کشاورز به ۸ میلیون تومان بیش از ۱۰ برابر... اولی می شود. هیچ کود و سمی هم تحویلش نشده است فقط دانش و انجام به موقع و درست عملیات با نظارت کارشناسان فنی انجام گرفته است. حال اگر مبلغ ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار تومان هزینه علم و دانش و بهره وری بشود و به جای پرداخت یارانه و کود و سم و غیره تقریباً و حتی دقیقاً ۷۰ تا ۸۰ درصد مشکلات مبتلا به تولید کشور در بخش کشاورزی حل خواهد شد. مهم این است که بتوانیم شرایط انتقال یافته های علمی و تحقیقاتی را فراهم کنیم. نیرو، متخصص و محقق و مروج و مجری و کارشناس و دانش فنی هم داریم. فقط این ها به منصفه ظهور برسد. مثلاً در استان کرمانشاه در ۲۰۰/۰۰۰ هکتار نخود زراعی هر هکتاری ۳۰۰۰۰۰ تومان (بهای ۶۰ کیلونخود) برای امر بهره وری تخصیص داده شود و این مبلغ هم از محل افزایش تولید و درآمد بهره بردار تأمین گردد. کل مبلغ در ۲۰۰/۰۰۰ هکتار به ۶۰ میلیارد تومان می رسد. البته افزایش تولید در سطح ۲۰۰/۰۰۰ هکتار از ۵۰۰ کیلوگرم به ۲۰۰۰ کیلوگرم مقدور نیست و منظورنظر هم نمی باشد ولی اگر هدف را در سطح ۱۵۰۰ کیلوگرم متمرکز و برنامه ریزی نماییم افزایش تولیدی از ۱۰۰/۰۰۰ تن فعلی به ۳۰۰/۰۰۰ تن (۲۰۰/۰۰۰) بیشتر عاید می گردد که بهای این افزایش تولید به مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد تومان و در بدترین شرایط به ۵۰۰ میلیارد تومان بالغ می شود و تأمین ۶۰ میلیارد تومان از درون این افزایش تولید و درآمد بسیار آسان و امکان پذیر می شود.

عین همین موضوع در مورد کلیه محصولات کشاورزی قابل اجرا و تسری است. افزایش بهره وری فقط در یک محصول و در یک استان (نخود در کرمانشاه) تمامی مزایای مستمر در بهره وری را شامل تولید مواد غذایی، درآمد، اشتغال، ارز آوری و صادرات، صنایع و فرآوری و... در بردارد. ۲۰۰/۰۰۰ تن تولید، ۱۰۰۰ میلیارد تومان درآمد، امکان ارز آوری ۱۰۰ میلیون دلار، تأمین نیاز غذایی با کیفیت و پروتئین دار برای مردم، فعال شدن صنایع فرآوری، اشتغال ۲ برابری و... فقط مزایای یک محصول در یک استان می باشد.

مشکل اصلی اینجاست که دولت و کشاورز برای کود و سم و انرژی و بذر و حمل و نقل پول و یارانه پرداخت می کند، بوروکراسی اداری راه می اندازد، مردم و کارمند گرفتار و درگیر و در به در می شوند، هزینه های سرسام آور اضافه می گردد، ادارات گسترده تر می شود و همه اینها در جهت نابهره وری است. ولی همین دولت و همین مردم برای علم و دانش و آگاهی و بهره وری هیچ پولی نمی پردازند. پول یارانه از نفت و مالیات پرداخت می شود، پول بهره وری از خود محصول عاید و منظور می گردد. وظیفه دولت هدایت عملیات در این سمت و سو می باشد.

۱۳- مزایای افزایش بهره وری در بخش کشاورزی ایران

۱۳-۱- رونق واقعی تولید

۱۳-۲- توسعه بخش کشاورزی

۱۳-۳- افزایش تولیدات کشاورزی (زراعی،، باغی) به ۲ برابر میزان فعلی از ۱۲۰ میلیون تن به ۲۴۰ میلیون تن

۱۳-۴- ارزش محصولات کشاورزی از ۳۶۰ هزار میلیارد تومان به ۷۲۰ هزار میلیارد تومان

۱۳-۵- برعکس شدن روند مهاجرت از شهر به روستاها

۱۳-۶- ایجاد امنیت غذایی و قضایی

۱۳-۷- صادرات و ارزآوری

۱۳-۸- ایجاد اشتغال و رفع بیکاری

۱۳-۹- افزایش روند توسعه کشور در سایر قسمت ها

۱۳-۱۰- فراهم کردن مواد لازم برای فرآوری صنایع

۱۳-۱۱- قطع واردات و وابستگی ها

۱۳-۱۲- خود کفایی کامل

و...

اگر بخواهیم می توانیم و می شود